

Leifruit herontdekt

Tekst - Éva Kovács

Fotografie - Éva Kovács, ENSP/Leroux

Leifruit is een verzamelnaam voor fruitgewassen die aangeboden langs een plat vlak, vrijstaand of tegen muren worden gekweekt. Om hun groei te remmen worden de rassen op zwakgroeiende onderstammen geënt en door voortdurend snoeien en ombuigen (leiden) in omvang beperkt. Deze historische, eeuwenoude kweekmethode is arbeidsintensief, maar biedt talloze voordelen.

Het belangrijkste is dat kwetsbare fruitsoorten uit warmere streken ook noordelijker te telen zijn. Abrikoos, perzik, vijg en zoete peren hebben veel warmte nodig, niet zozeer om te kunnen groeien, maar om goed op smaak te komen. Stenen muren hebben de eigenschap om zonnewarmte vast te houden en gelijkmatig af te geven, wat ten goede komt aan het rijpingsproces. Bovendien biedt een fruitmuur beschutting tegen wind en bescherming tegen nachtvorst. Leibomen dragen daarnaast aanzienlijk eerder vruchten dan hoogstambomen en nemen veel minder ruimte in.

Snoer, waaier, piramide

Leivormen variëren van eenvoudige, rechte snoeren tot ingewikkelde siervormen. De moeilijkheidsgraad van de kweektechniek is afhankelijk van soort, ras en de beoogde leivorm. De mooiste vormbomen zijn van peer opgekweekt, hoewel appels zich ook vrij goed lenen voor deze techniek. Niet alle leibomen zijn vormbomen. Dit is voorbehouden aan snoeren (een vrucht dragend stammetje zonder kroon) en de hiervan afgeleide siervormen. Als men de stammen op een bepaalde, decoratieve en symmetrische manier verder kweekt, spreekt men van bijvoorbeeld palmetten, kandelabers, vrijstaande beker-, piramide- en vaasvormen. De leivorm die het eenvoudigst te kweken is, is de waaier. Hier mag zich een kroontje ontwikkelen, maar het blijft in een platte vorm geleid. De takken worden op de beschikbare oppervlakte vrij opgebonden. Voor veel fruit, zoals kersen, morellen, pruimen, perziken, abrikozen en vijgen is dit nagenoeg de enige manier om ze in het platte vlak te kunnen leiden. Besvruchten, zoals kruisbessen en aalbessen lenen zich heel goed voor deze leivorm.

Links: Potager du Roi in Versailles, de beroemdste van alle leifruittuinen.

Boven: Perenpalmet met horizontale takken.

Rechts boven: Het 'Belgische hek'; een variant op het schuine snoer.

Rechts midden: Perzikenwaaier onder beschermende glazen luifel.

Rechts onder: Perenpiramide.

Het rijke en bewerkelijke leibomenambacht verloor voor langere tijd zijn betekenis in de tuinwereld. Ooit het paradepaardje van de hovenierskunst, werd het de laatste vijftig jaar door maar weinigen beoefend. Zelf fruit kweken is wel een groeiende trend en met het herstel van historische fruitmuren is leifruit ontdekt voor de kleine tuin. De ruimtesparende voordelen zijn voor de gemiddelde tuinbezitter een uitkomst. Op een tuinoppervlak, waar misschien maar voor één hoogstam fruitboom plaats zou zijn, kan een miniboomgaard worden gerealiseerd. Door het toepassen van leifruit ontstaat ruimte voor verschillende soorten en voor meerdere rassen, voor een gespreide oogst en voor een goede vruchtzetting. Ook de hoogte van de bomen blijft beperkt, wat het snoeien, uitdunnen en plukken stukken gemakkelijker maakt. Gelukkig zijn de kwekers ook op de hoogte en is er een grote keuze in fruit, dat op een zwakke onderstam is geënt. Het opkweken van een leiboom vraagt wel om specialistische kennis, regelmatige snoei, toewijding en een flinke portie geduld. Veel is te leren uit de literatuur, maar het beste is zelf aan de slag te gaan. Goed kijken om de boom en zijn vruchtzetting te begrijpen is het belangrijkste.

Fruitschuttingen

Leifruit biedt diverse toepassingsmogelijkheden in de tuin. Hagen van leifruit zijn schitterend. Verticale fruitsnoeren zijn goed te gebruiken als accenten in borders. Horizontaal geleide snoeren, bekend als 'step-overs' kunnen langs paden de functie van lage haagjes overnemen of aanvullen. Saaiere muren kunnen in boeiende fruitmuren veranderen en op bogen en priëlen groeit leifruit net zo goed als klimrozen. En wat let u om uw grens met de burens door leifruit te scheiden? U krijgt een vierseizoenenschutting: bloesem in het voor-

jaar, 's zomers de vruchten die zich ontwikkelen, in de herfst het kleurige fruit en in de winter een architectonisch lijnenspel door de symmetrisch opgebouwde stammen en vertakkingen. Sier en nut gaan hand in hand. Bovendien is je eigen fruit zien groeien en je oogst delen met je familie en vrienden onbetaalbaar. Niet verwonderlijk dat het leifruit is herontdekt.